

Małgorzata Dziembala

Akademia Ekonomiczna w Katowicach

WSPIERANIE INNOWACYJNOŚCI W WOJEWÓDZTWIE ŚLĄSKIM W KONTEKŚCIE BUDOWANIA REGIONU WIEDZY

Streszczenie: Zewnętrzne uwarunkowania płynące z otoczenia międzynarodowego powodują również implikacje dla regionalnych systemów gospodarek. Występuje konieczność budowania regionów innowacyjnych i w związku z tym prowadzenia takiej polityki gospodarczej, która byłaby ukierunkowana nie tylko na rozwijanie instytucji wsparcia, ale i tworzenie mocnych powiązań sieciowych przy wykorzystaniu zasobów tkwiących w regionie.

W artykule wskazano na inicjatywy podejmowane w województwie śląskim na rzecz tworzenia regionu innowacyjnego ze szczególnym uwzględnieniem systemu instytucjonalnego – tj. ośrodków innowacji i przedsiębiorczości. Przedstawiono wybrane źródła wsparcia tego rodzaju przedsięwzięć, które powinny przyczynić się do budowania nowoczesnej struktury gospodarki regionalnej – elastycznie dostosowującej się do zewnętrznych wyzwań.

1. Wstęp

Rozwój regionalnych systemów gospodarczych kształtuje się pod wpływem wielu czynników, w tym uwarunkowań zewnętrznych wyznaczonych przez globalizację, gospodarkę wiedzy. Województwo śląskie podlega ciągłym przemianom związanym również z przebiegającym wciąż procesem restrukturyzacji tradycyjnych sektorów. W tym kontekście pojawia się pytanie o kierunki modernizacji gospodarki tego regionu w dobie gospodarki wiedzy. Podejmowane są działania w ramach polityki gospodarczej przez władze różnych szczebli: zarówno rządowe, jak i samorządowe. Ukierunkowane są one na tworzenie warunków ramowych dla rozwijania i pobudzania procesów innowacji w regionach, dostosowuje się odpowiednie instrumenty wsparcia, pozyskiwane są środki finansowe przeznaczone na realizowanie tego typu inicjatyw. Powstają podmioty odpowiedzialne za wsparcie innowacji i transfer technologii z nauki do gospodarki, za pobudzanie innowacyjności przedsiębiorstw, także na szczeblu regionalnym i lokalnym, a których dynamiczny rozwój nastąpił w Polsce w połowie lat 90. i na początku XXI wieku.

Celem artykułu jest wskazanie na inicjatywy podejmowane na rzecz budowania innowacyjności oraz sieci transferu wiedzy i innowacji w województwie śląskim, ze szczególnym uwzględnieniem ośrodków innowacji i przedsiębiorczości, jak również omówienie wybranych źródeł finansowania tego rodzaju przedsięwzięć w regionie.

2. Województwo śląskie w dobie gospodarki wiedzy

W dobie gospodarki wiedzy szczególnego znaczenia nabierają regiony uczące się¹, które aktywnie włączają się w rynek światowy przez tworzenie ponadregionalnych sieci z innymi podmiotami, mając tym samym także możliwość aktywnego uczestniczenia w procesie globalizacji. Nie ma jednoznacznej definicji odnośnie do tego rodzaju regionów (zob. np. [Morgan 1997; Román del Rio 2001]). Można przyjąć, iż regiony uczące się obejmują różne podmioty funkcjonujące na pewnym obszarze (terytorium), powiązane ze sobą w ramach istniejącej sieci, w obrębie której następuje stałe przekazywanie informacji pomiędzy tymi jednostkami, ich wzajemna komunikacja, dokonują się interakcje, postępuje współpraca, a zarazem tworzenie i rozprzestrzenianie się wiedzy. W ten sposób dokonuje się proces uczenia. Region uczy się, a więc i rozwija się w ramach procesów: uczenia się, innowacji i dokonującego się procesu terytorializacji, zarazem nawiązując/rozwijając powiązania z gospodarką globalną [Matusiak 2005a, s. 137-139]. Region uczący się można postrzegać także przez regionalny system innowacji [*Cities and Regions...* 2001, s. 21-24] i „charakteryzuje się regionalnymi instytucjami, które ułatwiają indywidualne i organizacyjne uczenie się przez koordynację elastycznych sieci gospodarczych i politycznych agentów” [*Cities and Regions...* 2001, s. 24] (aktorów w regionie). Region uczący się obejmuje zatem także system instytucjonalnego wsparcia innowacji i przedsiębiorczości.

Do uzyskania miana takiego regionu uczącego się dąży województwo śląskie. Potencjał innowacyjny województwa śląskiego na tle innych polskich regionów jest bowiem znaczny, gdyby uwzględnić m.in. liczbę jednostek naukowych i badawczo-rozwojowych tam zlokalizowanych, liczbę osób zatrudnionych w tego typu jednostkach (tab. 1). Jednakże pomiędzy podregionami województwa śląskiego zaznaczają się różnicowania w zakresie prowadzonej działalności badawczo-rozwojowej (B+R)².

¹ Tzw. *learning regions*.

² Rozpatrując podregiony województwa śląskiego w układzie według stanu z 2006 r. (3 podregiony: częstochowski, bielsko-bialski, centralny śląski), należy stwierdzić, że prowadzona w nich aktywność publikacyjna jest zróżnicowana. Przykładowo, gdyby uwzględnić udział podregionów w publikacjach indeksowanych w Web of Science z polską afiliacją w latach 2005-2006, podregion centralny śląski posiadał udział 7,4% wśród polskich podregionów (6 miejsce w kraju), częstochowski: 1,3% (15 miejsce w kraju), bielsko-bialski: 0,2% (21 miejsce w kraju) [Olechnicka, Płoszaj 2008, s. 20, s. 22]. Istniejące zróżnicowanie w układzie podregionów pokazują również inne wskaźniki, zob. [Olechnicka, Płoszaj 2001].

Tabela 1. Innowacyjność gospodarki województwa śląskiego – mocne i słabe strony (wybrane aspekty)

Mocne strony	Słabe strony
<ul style="list-style-type: none"> • stosunkowo wysoki udział przedsiębiorstw, które wprowadzają różnego rodzaju innowacje, występowanie firm innowacyjnych posiadających znaczenie ponadregionalne i ze stabilną pozycją na tym rynku, • znaczny potencjał instytucji otoczenia biznesu, wciąż rozwijający się, • instytucje wspierające silnie ukierunkowane są na MŚP i na działania związane z doradztwem, szkoleniami adresowanymi do tego rodzaju przedsiębiorstw, • znaczny potencjał naukowo-badawczy sektora B+R: w 2007 r. w regionie zlokalizowanych było 11,8% jednostek sektora B+R Polski, tj. 135, w których zatrudnionych było 8,8% spośród zatrudnionych w Polsce (przy czym na 1000 osób aktywnych zawodowo w tym regionie przypadało 3,3 osoby zatrudnione w B+R, dla kraju wielkość ta wyniosła 4,4), w regionie dokonano 8,8% nakładów wewnętrznych na działalność B+R (ceny bieżące) poniesionych w województwach Polski, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca stanowiło 126 zł (dla Polski: 175 zł); w regionie w roku szkolnym 2007/2008 funkcjonowały 44 szkoły wyższe, w tym 33 niepubliczne, • rozwój współpracy jednostek B+R, również z jednostkami z tego sektora pochodzącymi z innych krajów. 	<ul style="list-style-type: none"> • rozwiązania wprowadzane przez firmy charakteryzują się przeważnie stosunkowo niskim poziomem innowacyjności, co umożliwia raczej utrzymanie tylko udziału w rynku, • instytucje sektora B+R kierują swoją ofertę głównie do przemysłu tradycyjnego – tradycyjnych branż istniejących w regionie, • instytucje wsparcia biznesu niejednokrotnie powielają swoją działalność, • słabe powiązanie sektora nauki z gospodarką, • sektor B+R charakteryzuje się niską skłonnością do współpracy, • niedostateczna komercjalizacja wyników sektora B+R, niski poziom innowacyjności – uwzględniając liczbę patentów, publikacji czy licencji*

* Niemniej jednak z tego regionu pochodziło najwięcej, poza województwem mazowieckim, wynalazków i zgłoszonych patentów. W 2007 r. z województwa śląskiego pochodziło 406 zgłoszonych wynalazków (17% spośród województw Polski), udzielono 236 patentów (15% spośród województw Polski). [*Rocznik Statystyczny...* 2008, s. 51].

Źródło: zestawienia na podstawie: [*Strategia Rozwoju...* 2005, s. 57, s. 61; *Regionalna Strategia Innowacji...* 2006, s. 13, s. 23-24; *Rocznik Statystyczny...* 2008, s. 51-52, s. 581, s. 522].

Szansą na wzmocnienie innowacyjności gospodarki tego regionu jest uczestnictwo w międzynarodowych programach badawczo-rozwojowych, skierowanych nie tylko do jednostek sektora B+R, lecz również przedsiębiorstw. Służyć temu będzie dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania, w tym także przez tworzenie instrumentów w ramach funduszy strukturalnych wspierających innowacyjność i konkurencyjność firm oraz przez wspieranie ośrodków innowacji [*Strategia Rozwoju...* 2005, s. 57; *Regionalna Strategia Innowacji...* 2006, s. 24].

3. Instytucje wsparcia innowacji i współpraca sieciowa w regionie – podejmowane inicjatywy

Podmiotami promującymi innowacyjność i transfer technologii są ośrodki innowacji³, których ważny zakres aktywności dotyczy: rozwijania współpracy pomiędzy nauką i gospodarką przez jej inicjowanie i promowanie, badania potrzeb innowacyjnych przedsiębiorstw, rozwijania mechanizmów transferu technologii, inicjowania i budowania partnerstwa podmiotów. Również mogą realizować określone programy wsparcia [Matusiak 2005b, s. 8-9]. Do regionalnych/lokalnych instytucji odpowiedzialnych m.in. za wsparcie innowacji i transferu technologii można zaliczyć centra transferu technologii, centra technologiczne, parki naukowe i technologiczne, inkubatory przedsiębiorczości, które wspierają dokonujące się procesy innowacyjne w regionach w różnych aspektach [Matusiak 2005b, s. 8].

W Polsce pierwsze centrum technologiczne uruchomiono w 1990 r., a następnie dokonał się dynamiczny rozwój ośrodków innowacji, do czego przyczyniło się także wdrażanie unijnych programów pomocowych [Matusiak 2005b, s. 10-11]. O ile w 1995 r. zidentyfikowano w Polsce 174 ośrodki innowacji i przedsiębiorczości (OliP), o tyle w 2000 r. wskazano 263 ośrodki tego typu, a w roku 2007⁴ ich liczba wyniosła 694, w tym funkcjonowało: 87 centrów transferu technologii, 16 inkubatorów technologicznych, 15 parków technologicznych. Ponad 46% OliP stanowiły ośrodki szkoleniowo-doradcze, co wiąże się także z łatwością ich uruchomienia. Niemniej jednak obserwuje się wzrost liczby ośrodków o większej złożoności organizacyjnej [Matusiak 2007, s. 22, 25-27]. Rozważając rozkład terytorialny OliP, należy stwierdzić, że obserwuje się ich koncentrację w aglomeracjach, małych i średnich miastach, gdzie zidentyfikowano 71,6% tego typu ośrodków. W województwie śląskim zlokalizowano najwięcej OliP, a nieco mniej województwie mazowieckim (tab. 2). Zatem silne gospodarczo regiony skupiają najwięcej tego typu jednostek, co może zwiększyć już istniejące dysproporcje międzyregionalne [Matusiak 2007, s. 28-29].

Tabela 2. Nasycenie ośrodkami innowacji i przedsiębiorczości w województwie śląskim w 2007 r.

Wyszczególnienie	Liczba OliP	Liczba mieszkańców (w tys.) na jeden OliP	Liczba aktywnych firm (dane GUS) na jeden OliP	Liczba nowo utworzonych firm (dane GUS) na jeden OliP
Polska	694	55,7	2444	433
Województwo śląskie	75	63,6	2894	429

Źródło: [Matusiak 2007, s. 29].

Zestawienie wybranych instytucjonalnych form wsparcia innowacji i przedsiębiorczości w województwie śląskim przedstawiono w tab. 3.

³ Także utożsamiane z ośrodkami innowacji i przedsiębiorczości.

⁴ Według stanu na drugą połowę 2007 r.

Tabela 3. Wybrane ośrodki innowacji i przedsiębiorczości zlokalizowane w województwie śląskim na tle kraju

Rodzaje ośrodków	Województwo śląskie	Polska	
	2007*	2007*	2004
Ośrodki szkoleniowo-doradcze	33	326	280
Centra transferu technologii	6	87	44 (2005 r.)
Preinkubatory (akademickie inkubatory przedsiębiorczości)	6	49	18 (2005 r.)
Inkubatory przedsiębiorczości	10	47	53
Inkubatory technologiczne	2	16	7
Parki technologiczne	4	15	8

* Według stanu na drugą połowę 2007 r.

Źródło: zestawienie na podstawie: [Matusiak 2007].

Największa liczba ośrodków szkoleniowo-doradczych spośród polskich województw występuje w województwie śląskim, które to instytucje przez swoją działalność budują potencjał gospodarczy regionu. Centra transferu technologii (jednostki pomostowe), ukierunkowane m.in. na podniesienie innowacyjności i konkurencyjności MŚP, skoncentrowały się głównie w województwie mazowieckim. Przy czym rozwój tych ośrodków był wspierany przez realizowane projekty sieciowe (tj. projekty: ośrodki innowacji Naczelnej Organizacji Technicznej, Ogólnopolska Sieć Transferu Technologii i Wspierania Innowacyjności MŚP, KIGNET Innowacje) [Matusiak 2007, s. 33, 177-180].

Parki naukowo-technologiczne ukierunkowane są na promowanie transferu wiedzy i technologii do przedsiębiorstw i ich rozwoju w branżach innowacyjnych przez świadczenie określonego rodzaju usług, udostępnianie obiektów wraz z infrastrukturą, pośrednicząc w zakresie przepływu wiedzy między sferą nauki a biznesem [*Benchmarking...* 2008, s. 7] (zob. także [Internet 4]). Podstawową charakterystykę parków technologicznych w województwie śląskim przedstawiono w tab. 4.

W regionie funkcjonują również strefy aktywności gospodarczej, głównie powstałe na obszarach przemysłowych i terenach byłych kopalń, aktywizując miasta i gminy, na terenach których zostały zlokalizowane [Internet 5].

Jednakże sam system instytucjonalny nie może warunkować sukcesu przedsięwzięć innowacyjnych podejmowanych w regionie, gdyż to firmy, instytucje ważne dla rozwoju regionu, powinny tworzyć sieci współpracy, a różnego rodzaju inicjatywy sieciowe, wzorem tych rozwijanych w innych krajach europejskich, powinny być jeszcze silniej promowane. W województwie śląskim zainicjowano tego rodzaju sieci współpracy, wśród których można wskazać na klastry, np. Innowacyjny Śląski Klastr Czystych Technologii Węglowych (zob. [Internet 1])⁵, Śląski Klastr Wodny [Internet 3], Śląski Klastr Lotniczy, sieci branżowe, m.in. Sieć Wytrobów

⁵ Obecnie klastr ten skupia 30 partnerów, stanowi partnerstwo podmiotów pochodzących z sektora nauki, przemysłu i reprezentujących środowisko samorządowe [Internet 2].

Tabela 4. Parki technologiczno-naukowe występujące w województwie śląskim

Wyszczególnienie	Rok założenia	Podstawowa działalność – specjalizacja	Powierzchnia parku i instytucje działające na terenie parku
Park Naukowo-Technologiczny „Technopark Gliwice”	2004, umowa pomiędzy Politechniką Śląską, miastem Gliwice i Katowicką Specjalną Strefą Ekonomiczną	ICT, technologie szybkiego prototypowania, biotechnologia	0,8 ha; inkubator technologiczny
Park Przemysłowo-Technologiczny „Zagłębie” (jeszcze nie funkcjonuje)	2003, podstawa do utworzenia: porozumienie podpisane przez 3 samorządy terytorialne, 3 lokalne uczelnie, konsorcjum MŚP	brak	charakter rozproszony
Park Przemysłowy i Usługowy w Bielsku-Białej	2005	brak (preferowanie przedsiębiorstw z zakresu wysokich i średnio wysokich technologii)	5,12 ha; punkt konsultacyjny, inkubator technologiczny
Sosnowiecki Park Naukowo-Technologiczny (jeszcze nie funkcjonuje)	2004, inicjatywa Urzędu Miejskiego w Sosnowcu, utworzony na mocy uchwały miasta, sygnatariusze porozumienia: gmina Sosnowiec, Spółka Restrukturyzacji Kopalń SA, Agencja Rozwoju Lokalnego SA, 3 szkoły wyższe	brak (preferencje będą dotyczyć firm z branży farmaceutycznej, motoryzacyjnej, maszynowej, chemicznej, informatycznej, z zakresu: budownictwa, geotermii, produkcji urządzeń medycznych)	11,8869 ha

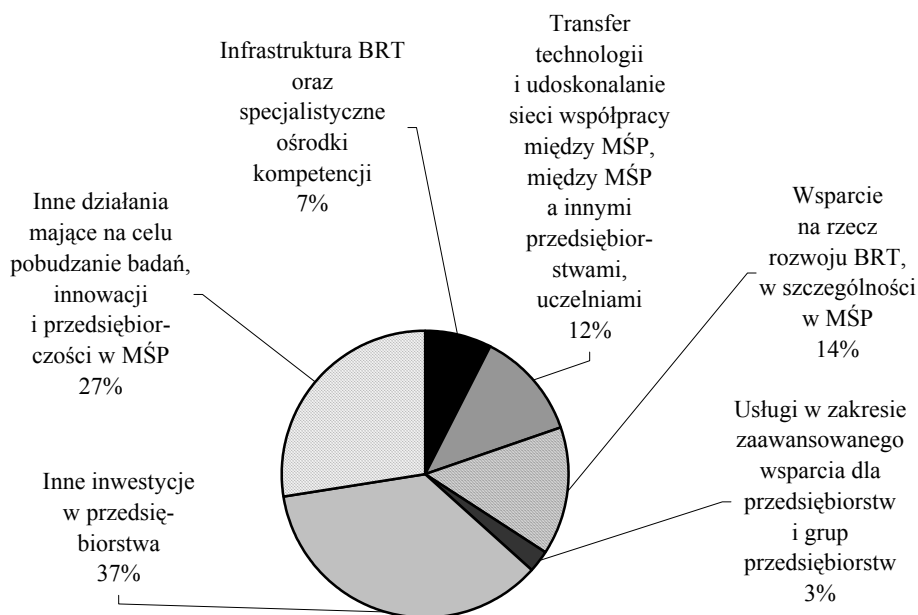
Źródło: opracowanie na podstawie: [Benchmarking... 2008, s. 69, 77-78, 84-85, 117-118, 149-150].

Medycznych, Sieć Transportu Szynowego, Sieć Turystyki w Beskidach, powstały również sieci tematyczne (m.in. Śląska Sieć Inkubatorów, Parków Przemysłowych i Technologicznych). Do inicjatyw sieciowych zaliczyć także należy platformy technologiczne i centra zaawansowanych technologii (np. Śląskie Centrum Zaawansowanych Technologii) [Palmen 2007]. Niemniej jednak ze względu na wyzwania płynące ze środowiska zewnętrznego ważne jest promowanie: różnych form współpracy łączących sferę przemysłu i sektor badawczo-rozwojowy, przedsięwzięć związanych z rozwijaniem współpracy uczelni wyższych z przemysłem, w tym w zakresie wdrażania nowoczesnych technologii, klastrów wspierających innowacje i wprowadzających nowe rozwiązania innowacyjne, jak również innego rodzaju sieci współpracy, a zarazem ich intensyfikacja [Palmen 2007].

W latach 2002-2006 zarówno zwiększył się potencjał, jak i nastąpił wzrost liczby instytucji wsparcia w województwie śląskim. Dokonał się rozwój struktur sieciowych w regionie wraz z mechanizmami tej współpracy. Jednakże współpraca ze sferą B+R uległa osłabieniu i wciąż jej stopień nie jest dostateczny. Zwiększyła się także dostępność do źródeł finansowania dla instytucji wspierających innowacyjność regionu [Stawasz, Głodek, Matusiak 2006, s. 39-40].

4. Wsparcie finansowe działalności innowacyjnej w województwie śląskim – wybrane aspekty

Analiza wielkości ponoszonych nakładów na działalność B+R w latach 2004-2007 w Polsce wskazuje na ich stopniowe zwiększanie się. Niemniej jednak relacja tych nakładów do PKB jest bardzo niska i wyniosła w 2007 r. 0,57% [*Nauka i technika...* 2008, s. 32], w 2006 r.: 0,56%, a w woj. śląskim – 0,36% [*Rocznik Statystyczny...* 2008, s. 51] (w 2005 r. 0,34%)⁶. Z budżetu państwa pochodziło ponad 58% środków na B+R, a w przypadku województwa śląskiego środki budżetowe stanowiły 51%, własne 29,4%, przedsiębiorstw 11,5%, natomiast pozostałe nakłady poniesione zostały przez placówki naukowe PAN i jednostki badawczo-rozwojowe, szkoły wyższe w 2007 r. [*Nauka i technika...* 2008, s. 110].

Rys. 1. Udział środków z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach RPO Województwa Śląskiego na poszczególne kierunki interwencji* w obszarze: badania, rozwój technologiczny, innowacje i przedsiębiorczość

* W województwie śląskim będą realizowane przedsięwzięcia według kategorii interwencji (według Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006) ujętych w obszarze: badania i rozwój technologiczny (B+R), innowacje i przedsiębiorczość.

Źródło: [*Bilans otwarcia...* 2008, s. 25].

⁶ Dane z Banku Danych Regionalnych GUS.

Po 2004 r. fundusze strukturalne stanowią ważne źródło finansowania przedsięwzięć związanych z budowaniem potencjału innowacyjnego regionu, w tym należy zwrócić szczególną uwagę na środki przekazywane w ramach programów rozwoju regionalnego. W okresie 2004-2006, w ramach ZPORR, wspierano tworzenie regionalnych strategii innowacji w regionach, w tym w województwie śląskim. W nowym okresie programowania wspieranie innowacyjności następuje w ramach regionalnych programów operacyjnych (RPO). W Regionalnym Programie Operacyjnym Województwa Śląskiego na lata 2007-2013 środki w zakresie badań i rozwoju technologicznego, innowacji i przedsiębiorczości wynoszące 376,7 mln euro skierowano w dużej mierze na wsparcie innowacyjności MŚP (zob. [*Regionalny Program Operacyjny... 2007*, s. 163-164; *Bilans otwarcia...*, 2008, s. 24]) (rys. 1).

5. Podsumowanie

Województwo śląskie ma znaczny potencjał dla rozwijania zdolności innowacyjnych i tworzenia regionu uczącego się na tle innych polskich województw⁷. Świadczy o tym nie tylko liczba podmiotów instytucjonalnego wsparcia innowacji i przedsiębiorczości tutaj funkcjonujących, lecz również wdrażane inicjatywy na rzecz rozwijania współpracy pomiędzy różnymi aktorami życia społecznego i gospodarczego regionu, szczególnie silnie wspierane finansowo w ostatnich latach z funduszy strukturalnych. Niemniej jednak podejmowane przez te instytucje inicjatywy nie są spójne. O ile w poprzednim okresie programowania skierowano znaczne środki z funduszy strukturalnych na instytucjonalny system wsparcia innowacji i przedsiębiorczości, o tyle obecnie środki na rozbudowę infrastruktury otoczenia biznesu znacznie zmniejszono (w ramach programu Innowacyjna Gospodarka i RPO, rozdysponowując środki przeznaczone na ten cel w trybie pozakonkursowym) [Nawrat, Kolonko].

Podstawą do tworzenia regionu wiedzy stanowi promowanie różnych form i platform dla budowania powiązań sieciowych w regionie, w tym poprzez rozwijanie idei klastrów na podstawie istniejących tutaj tradycyjnych gałęzi gospodarki. Doświadczenia nabyte w trakcie ich realizacji powinny być pomocne także dla innych regionów w zakresie rozwijania podobnych inicjatyw. Dobre praktyki powinny być promowane i przeanalizowane pod kątem ich wykorzystania w innych województwach Polski. Taką dobrą praktyką stanowić może np. Śląska Sieć na rzecz Wzornictwa czy też Innowacyjny Śląski Klaster Czystych Technologii Węglowych.

⁷ Woj. śląskie zakwalifikowano do II grupy regionów, obok województw: małopolskiego, wielkopolskiego i dolnośląskiego, które charakteryzują się dużą dynamiką rozwoju i znacznym potencjałem społeczno-gospodarczym. A. Nowakowska, M.E. Sokołowicz, *Zdolności innowacyjne polskich regionów*, Zakład Ekonomiki Regionalnej i Ochrony Środowiska Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2005 (materiał niepublikowany) za: [Matusiak 2005b, s. 35].

Niemniej ważne jest budowanie kapitału społecznego, wzmacnianie świadomości przedsiębiorców co do istotności innowacji dla podnoszenia konkurencyjności firm. Również konieczna jest współpraca środowiska akademickiego, instytucji badawczych oraz przedsiębiorców na rzecz wspólnego uruchamiania projektów pozwalających na efektywny transfer wiedzy do praktyki życia gospodarczego. To tylko niektóre z aktywności, które należy wspierać, aby dostosować się do nowych, pojawiających się wyzwań i zbudować konkurencyjną gospodarkę regionu.

Literatura

- Benchmarking parków technologicznych w Polsce. Wyniki badania*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2008, <http://www.parp.gov.pl/files/74/81/194/1472.pdf>.
- Bilans otwarcia programów operacyjnych w latach 2007-2013. Perspektywa regionalna*, „Przegląd Regionalny” nr 1, Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, Warszawa, marzec 2008.
- Cities and Regions in the New Learning Economy*, OECD 2001.
- Dane z Banku Danych Regionalnych GUS*, http://www.stat.gov.pl/bdr_n/app/strona.indeks, 22.04.2009.
- Matusiak K.B. (red.), *Innowacje i transfer technologii – słownik pojęć*, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Warszawa 2005a, http://www.parp.gov.pl/files/74/81/105/inn_transfer_tech.pdf.
- Matusiak K.B. (red.), *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce, SOOIPP Raport- 2007*, Polska Agencja Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Łódź/Kielce/Poznań 2007, http://www.pi.gov.pl/upload/dokumenty/publikacje/raport_SOOIPP.pdf.
- Matusiak K.B. (red.), *Ośrodki innowacji w Polsce*, Polska Agencja Przedsiębiorczości, Stowarzyszenie Organizatorów Ośrodków Innowacji i Przedsiębiorczości w Polsce, Poznań/Warszawa 2005b.
- Morgan K., *The Learning Region: Institutions, Innovation and Regional Renewal*, „Regional Studies” 1997, vol. 31.5.
- Nauka i technika w 2007 r.*, GUS, Warszawa 2008, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_NTS_nauka_teknika_2007r.pdf.
- Nawrat Z., Kolonko J., *Pierwsze doświadczenia wdrażania NSS, Perspektywy 2013+ w dziedzinie technologiczny rozwój regionu: nauka-transfer wiedzy i technologii – innowacje-polityka gospodarcza regionu*, Stanowisko eksperckie przygotowane w ramach projektu „Kluczowe dziedziny polityki spójności w województwie śląskim – pierwsze doświadczenia wdrażania NSS, perspektywa 2013+, Regionalne Obserwatorium Polityki Spójności w województwie śląskim” http://www.obserwatorium.ae.katowice.pl/upload/raporty%20otwarcia/R_II.pdf.
- Olechnicka A., Płoszaj A., *Polska nauka w sieci ?*, Warszawa 2008, <http://www.pi.gov.pl/pl/literatura/raporty/13001.html>.
- Palmen L., *Śląski System Innowacji. Partnerstwo drogą do sukcesu*, Katowice, 5 grudnia 2007 r. (prezentacja), www.ris-silesia.org.pl/index.php?option=com_docman&task=doc_download&gid=123&Itemid=20.
- Regionalna Strategia Innowacji Województwa Śląskiego na lata 2003-2013*, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice 2006.
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Śląskiego na lata 2007-2013*, Katowice, 28 sierpnia 2007 r., <http://rpo.silesia-region.pl/zalaczniki/2007/08/30/1188464052.pdf>.
- Rocznik Statystyczny Województw 2008*, GUS, Warszawa 2008.
- Román del Rio C. (red.), *Learning to Innovate: Learning Regions*, OECD/IDR 2001.

Rozporządzenia Rady (WE) nr 1083/2006 z dnia 11 lipca 2006 r. ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności i uchylające rozporządzenie (WE) nr 1260/1999, załącznik IV, DzU WE L 210/25, 31.7.2006.

Stawasz E., Głodek P., Matusiak K.B., *Identyfikacja zmian zachodzących pomiędzy podmiotami w regionalnym systemie innowacji w województwie śląskim w latach 2002-2006*, Katowice, grudzień 2006.

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego na lata 2000-2020, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego, Katowice 2005 r., http://bip.silesia-region.pl/STRATEGIA/strategia_07_05.pdf.

Źródła internetowe

- [1] http://coal.silesia.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=23&Itemid=37.
- [2] http://coal.silesia.pl/index.php?option=com_content&task=view&id=15&Itemid=33.
- [3] <http://www.klasterwodny.pl/index.php3?action=main&ang=pl>.
- [4] http://www.rcoi.pl/pl/opis_regionu/parki_przemyslowe_i_technologicz/.
- [5] http://www.rcoi.pl/pl/opis_regionu/strefy_aktywnosci_gospodarczej/.

SUPPORT OF INNOVATION IN ŚLĄSKIE VOIVODESHIP DURING BUILDING A KNOWLEDGE REGION

Summary: External factors from international environment cause also implications for regional economies. There is a need to establish innovative regions and therefore to perform such an economic policy which would be oriented not only to developing supporting institutions, but also strong network connections while using resources existing in the region.

The article depicts initiatives taken in Śląskie voivodeship which are to lead to creating the innovative region, taking into account in particular the institutional system – i.e. innovation and entrepreneurship centres. Selected sources of supporting this kind of undertakings, which should contribute to establishing a modern structure of regional economy which flexibly adjust to outside challenges, are presented. However, one should bear in mind that creative, enterprising and innovative society, which should be promoted, constitutes a basis of it.